

m y ś l t e o l o g i c z n a

AUGUSTYN JANKOWSKI OSB

ESCHATOLOGIA
NOWEGO
TESTAMENTU

Wydawnictwo WAM
Kraków 2007

SPIS TREŚCI

Słowo do niniejszego wydania	5
Przedmowa do niniejszego wydania	7
Przedmowa do wydania z 1987 roku	9
Wykaz skrótów	11

Część pierwsza

ESCHATOLOGIA POWSZECHNA NOWEGO TESTAMENTU

WSTĘP DO CZĘŚCI PIERWSZEJ	15
1. Eschatologia według porównawczej historii religii	15
2. Eschatologia Starego Testamentu w zarysie	17
3. Specyfika nowotestamentowej eschatologii: Chrystus a czas	21
4. „Warstwy” eschatologii Nowego Testamentu	27
5. <i>Quaestiones disputatae</i> eschatologii Nowego Testamentu	32
6. Podział eschatologii Nowego Testamentu	33
I. PARUZJA CHRYSZTUSA	35
1. Termin	35
2. Droga od <i>Dnia Jahwe</i> do <i>Dnia Chrystusa</i>	36
3. Gatunek literacki opisów paruzji i zasady jego interpretacji	41
4. Zwiastuny (prodromy) paruzji	42
5. Dane o paruzji zawarte w Ewangeliach synoptycznych	56
6. Dane o paruzji z Dziejów Apostolskich	66
7. Paruzja Chrystusa według nauki św. Pawła	68
8. Paruzja Chrystusa według pism Janowych	76
II. POWSZECHNE WSKRZESZENIE UMARŁYCH	85
1. Tło starotestamentowe nauki o zmartwychwstaniu ciała	85
2. Specyfika nowotestamentowego ujęcia prawdy o powszechnym zmartwychwskreszeniu	87

3. Przegląd danych Ewangelii i Dziejów Apostolskich o powszechnym zmartwychwstaniu ciał	89
4. Doktryna św. Pawła o zmartwychwstaniu ciała	96
5. Końcowe dane Nowego Testamentu o zmartwychwstaniu ciała	113
III. POWSZECHNY SĄD OSTATECZNY	116
1. Specyfika ujęcia biblijnego	116
2. Starotestamentowe przesłanki sądu	117
3. Powszechny sąd ostateczny u Synoptyków	120
4. Janowe rozwinięcie teologii sądu	123
5. Sąd według kerygmatu apostołskiego	125
6. Wkład Pawłowy do teologii sądu	126
7. Sąd ostateczny w Apokalipsie	131
IV. NIEBO WIECZNYM RADOSNYM ŻYCIEM ZBAWIONYCH	137
1. Zbawienie	137
2. Życie wieczne	140
3. Radość	142
4. Niebo jako etap końcowy królestwa Bożego	143
V. WIECZNE PIEKŁO ODRZUCAJĄCYCH BOGA	146
1. Terminologia	146
2. Dane Synoptyków o piekle	147
3. Dane Janowe o wiecznym potępieniu	153
4. Dane Pawłowe o wiecznej zagładzie	154
5. Obrazy potępienia w Janowej Apokalipsie	156
VI. NOWE NIEBO I NOWA ZIEMIA CZYLI REINTEGRACJA KOSMOSU	161
1. Przesłanki starotestamentowe	161
2. Teksty Synoptyków o przemianie ostatecznej	163
3. Apokatastaza według kerygmatu apostołskiego	165
4. Wyzwolenie pojednanego z Bogiem stworzenia według św. Pawła	166
5. Piętrowa wizja nowego wszechświata po katastrofie	171
6. Powszechna nowość według Apokalipsy	172

Część druga

ESCHATOLOGIA INDYWIDUALNA NOWEGO TESTAMENTU

WSTĘP DO CZĘŚCI DRUGIEJ	179
1. Zastrzeżenia metodologiczne	179
2. Biblijne założenia antropologii i eschatologii	180
3. Układ i bieg myśli niniejszego traktatu	184

I. BIBLIJNY OBRAZ ŚMIERCI CZŁOWIEKA I CHRZEŚCIJANINA	187
1. Aspekty śmierci w Starym Testamencie	187
2. Los pośmiertny człowieka według Starego Testamentu	191
3. Nowy Testament o śmierci człowieka i chrześcijanina	196
A. Nowy Testament o powszechnym prawie śmierci	198
B. Jezus wobec śmierci człowieka: słowa i czyny	200
C. Jezus, Mesjasz i Zbawca, w obliczu własnej śmierci	202
D. Zaczątkowa teologia śmierci Jezusa w opisach Ewangelistów	205
E. Teologia „zstąpienia Chrystusa do Otchłani” (1 P 3, 18-20)	206
F. Następstwa eschatologiczne śmierci i zmartwychwstania Chrystusa	209
G. Solidarność wiernych ze śmiercią Jezusa Chrystusa	211
II. SĄD JEDNOSTKOWY NASTĘPUJĄCYCH PO ŚMIERCI	217
1. Późny judaizm o losie dusz po śmierci	218
2. Nauka Jezusa o tym, co następuje po śmierci	219
3. Podteksty sądu u Apostołów	226
4. Dane Apokalipsy Janowej o wielokrotnej paruzji a sąd	230
5. Teologiczne wycieniowanie sądu Chrystusa w Czwartej Ewangelii	232
III. TRWANIE DUSZY OD ŚMIERCI DO PARUZJI	238
1. Zapewnienie Jezusa o nagrodzie czekającej po śmierci	238
2. Wypowiedzi Pawłowe o szczęściu zaraz po śmierci	242
3. Dane Apokalipsy Janowej o stanie po śmierci	256
A. Dusze męczenników żyją u Boga przed paruzją	257
B. Grono wybranych w niebie stale się zwiększa	259
C. Uroczyście się stwierdza szczęście zbawionych <i>już teraz</i>	260
IV. BIBLIJNE PODSTAWY NAUKI O STANIE POŚREDNIM (CZYŚĆCU)	262
1. Wnioski płynące z faktu złożenia przez Judę Machabeusza ofiary za poległych	262
2. Teksty Ewangelii synoptycznych na tle paralel z Talmudu	266
A. Odpuszczenie win w życiu przyszłym	266
B. Pośmiertne uiszczenie się z długu	268
C. Stopniowania kary pozagrobowej	269
D. Konieczność ostatecznego oczyszczenia	270
3. Teksty Pawłowe	273
A. Wstawiennictwo na rzecz zmarłych	273
B. Zagadkowy sposób zbawienia <i>jakby przez ogień</i>	275
V. NA STYKU INDYWIDUALNEJ ESCHATOLOGII Z POWSZECHNĄ	281
1. Założenia biblijne obu eschatologii	282
A. Chrystus a czas	284
B. Ambiwalencja eonu obecnego	286

2. <i>Continuum</i> eschatologiczne	296
A. <i>Continuum</i> w chrystologii	296
B. <i>Continuum</i> w pneumatologii	300
C. <i>Continuum</i> w eklezjologii	302
D. <i>Continuum</i> w sakramentologii	303
3. Pedagogia eschatologiczna Jezusa	305
Wnioski końcowe	306
Bibliografia	307
Indeks autorów	313
Indeks wyrazów semickich	317
Indeks wyrazów greckich	318
Indeks biblijny	321